

Extremisten lijken meer op ons dan ons lief is

samenstelling **Redactie De Nieuwe Koers**

Filosoof en theoloog Rik Peels geeft leiding aan een internationaal onderzoek naar extremisme en radicalisering. In De extremist en de wetenschapper, het boek bij zijn oratie als hoogleraar, praat hij ons bij.

Je stelt voor dat theologen en filosofen volop meedoen in het onderzoek naar extremisme. Wat voegen ze toe?

‘Laat ik een paar voorbeelden noemen. Filosofie kan helpen om de vraag te beantwoorden of extremisten rationeel of irrationeel zijn. Of aan het licht brengen welke waarden en impliciete vooronderstellingen de wetenschapper zelf heeft in zijn of haar onderzoek naar extremisme. Theologie kan ons helpen in te zien of het beeld dat seculiere wetenschappers van het religieus geloof van de extremist hebben juist is. En zij kan zinnige dingen zeggen over de vraag in hoeverre verantwoordelijkheid dragen en in de macht van het kwaad zijn samengaan.’

Extremisten lijken meer op ons dan ons lief is, schrijf je. Huist er een potentiële extremist in elk van ons?

‘Elk mens heeft de potentie om te radicaliseren. Het is zelfs vrij gevaarlijk om te denken dat het gevaar volledig in de ander schuilt. Er ontstaat dan al snel een wij-zijdenken dat radicalisering in de hand kan werken. Maar we lopen natuurlijk niet allemaal precies evenveel risico. Gemeenschappen waarin mensen zorgen voor elkaar, narratieven die betekenis verlenen aan het leven, een cultuur van transparantie, en een open gesprek zijn

factoren die je weerbaar maken tegen radicalisering.’

Wetenschappers zouden extremisten serieus moeten nemen door naar ze te luisteren. Wat kan dat opleveren?

‘Het kan meer inzicht geven in wat hen bezielt. Je kunt de overtuigingen van extremisten niet wegverklaren met een beroep op armoede of psychiatrische aandoeningen. Dat perspectief kan ertoe doen, maar het is zelden het hele verhaal. Uiteindelijk zijn extremisten meestal mensen die gedreven worden door verlangens, idealen, overtuigingen, heilige waarden, narratieven die betekenis aan hun leven geven. De belangrijkste manier om die te achterhalen is met hen te praten.’

We denken al snel aan salafisten of complotdenkers. Extremisme gaat de kerkdeur toch niet voorbij?

‘Helaas niet. Internationaal zien we onder sommige orthodoxe christenen in heel wat landen een ruk naar rechts, complotdenken, xenofobie. We zien het in de VS, Brazilië, Polen, Rusland, Hongarije, maar ook in Nederland. Denk aan de flirt met FvD en radicaal complotdenken. Het is in tijden van onzekerheid en crisis een verleiding om heil te zoeken bij veel te eenvoudige antwoorden op complexe vragen en van nieuwe Nederlanders of de politieke elite de ultieme zondebok te maken.’

Waar zit voor kerkmensen de grootste valkuil om tot extremisme te vervallen?

‘De vereenzelviging van een geïdealiseerd verleden met de joods-christelijke traditie. Alsof alles vóór onze moderne, pluriforme samenleving pais en vree was en alle ellende in de wereld is gekomen met migratie, woke-ideologie en secularisering.’

Rik Peels
De extremist en de wetenschapper. Hoe we radicalisering beter kunnen begrijpen
Uitgeverij Balans
€ 15,-

De kolonie mept terug. Over witte arrogantie en voortschrijdend inzicht.

Adriaan van Dis. Een essay over het kantelende wereldbeeld van onze tijd. De koloniale erfenis is in een ander licht komen te staan. Van Dis (1946) heeft de lenigheid van geest om met jongere generaties mee te denken. Rudy Kousbroek is zijn voornaamste inspiratiebron. Atlas Contact. € 12,99

Het schrijverskasteel.

Ontmoetingen aan de rand van de afgrond. Uwe Neumahr. Neumann, 1946. De grootste nazi-boeven staan terecht. De wereld kijkt mee, via schrijvers en journalisten die zijn ondergebracht in kasteel Faber-Castell. Daar leven ze samen, discussiëren, drinken en vrijen. Het zal hun leven veranderen. Querido Facto. € 29,90

Suicide. Als leven een loden last wordt.

Hanneke Schaap-Jonker e.a. Openhartig boek dat een moeilijk onderwerp bespreekbaar maakt en het isolement wil doorbreken. Geschreven door diverse professionals uit de christelijke hulpverlening. Bevat ervaringsverhalen en wijst een weg. Met aandacht voor pastoraat, hulpverlening, de rol van naasten. KokBoekencentrum. € 18,99

‘Als het niet kan zoals het moet...’ Jan de Koning, een biografie.

Peter Bootsma. Jan de Koning was een CDA-politicus van kaliber. Hij was trouw, gelovig, wijs, pragmatisch en grossierde in boerenwijsheden. Peter Bootsma tekent een boeiend portret van het suorde staatsman dat we nu noode missen. Boom. € 29,90

